

» կայն հրջանկագոյն կը զգամ զիս, երբ բոլո-
» լուած եմ քաջարի ասպետներն:» —
Դեռտակ սիրում օրիորդը սկսաւ քարծրածայն
քրքջիլ, — մկատելով որ տիկնամաց մէջ մտտիլը
յարմար էր անոր. — կատակը առաջ տարին ա-
նոնք . . .
Հարցոցիցն՝ թէ ծերունի մարտիկին ամուսն ի՞նչ
է, — «Ետառներ ունի՞, Դղեակն ու երկրի տէր»
» է: — Իր զղեակին մէջ կիմ ու տղաքներ ունի՞.
» — Անշուշտ անոնց մկատմամբ սէլ, ու զը-
» զատմը չի տածեր»:
Ասպետներն մէկը պատասխանեց. «Կիմ ու
» տղաքներ ունի մա. — Յանկ կալուածներ, բայց
» իր իմքը ու կենանքը, — կը զոհէ պատուոյ
» համար. ասոր ասպետցոյցները տուած է. — քաջ
» ու յամուզմ եղած է մա միշտ »:

Երկրորդ պատգամաւորը փրուտէ՝ պա-
տահական վաճառական մ'է՝ ճարպիկ ու
աջողակ: Վերջապէս Հորանտ անգուգա-
կան երգիչ մ'է, որ գործոյն աջողութեան
կը նպաստէ մեծապէս:

Թրգմ. Հ. Ս. ՏԵՐ-ՄՈՎՍԵՅԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԱՌԱՇՆԵՐ

Մեծոքի գրքերու լատգոյն մասը կը մնայ ա-
նոնց մէջ՝ որ կը ծնանին:

Դարգաւորութիւնը՝ գրութիւնը համառօտ կ'ե-
րեցնէ. կարծ կ'երևի մեզի այն մամբամ՝ ուր ար-
գելքի մը չենք համոզուիլ:

Շատ չի հետաքրքրի մէկ մը՝ որուն դիցազ-
մները սկիզբէն ի վեր խորհրդածութեանց մէջ
կ'ընկզման. պէտք է սպասել կամ ո'չ մէկ հեղի-
մակութիւն անոնցմէ՝ կամ շատ մ'անպատեհու-
թիւն հեղիմակէն:

Պայծառութիւնն այն թերութիւնն ունի՝ որ ըն-
թերցողը ամեն աշխատանքէ կ'ազատի. — ասով
է որ անկարող կ'ըլլայ հեղիմակին կրածները զը-
մահատելու:

Հեղիմակներն շատերը այնքան մտադիր են
վրծինով իրերու արտաքին կողմը մկարելու՝ որ
կը մոռնան մտածութեամբ ամոնց մերսը թա-
փանցելու:

Գիտութեան մանրամասն հետազօտութիւնները
մարդկային միտքը պիտի փոքրկացնեն:

Շատ զբաղեցնող մերկայ դարը արհամարհել
կը ծնացնեն. ուսմանսիրութիւն մ'է դա, որով
բարձր երկնի կ'ուզեն՝ իրենց շրջապատը խոնար-
հեցնելով:

Կապէս

ԼԵՈՐԱՐՏԻ

ԻՇԽԱՆ ՄՏԱՅՈՒՄԸ

Ամենաքաջքը, հըզ'ը

Իշխան մեքեն խորհրդուն.
Ջարհուրիկ, բայց սիրուն ծոն երկնային.
Կենակէջ էմ արամաթախիծ օրերուս,
Մտած'ում, որ իմ առջեւ ըստէկ կը դառնաս
Խորհրդաւոր բնութեանդ վրայ մ'է չի խօսի.
Ո'չ չի զգար մեր մէջ զօրութիւնը անոր.
Սակայն ամէն անգամ երբ
Մարդուս լեզուն մարմակուած բոն զգացումն
Դատէ՛ անոր արդիւնքներն,
Ինչ որ կ'ըսէ ան կարծես նոր կը լըսէ:
Ինչպէս թափուր մընայ միտքս այն առեւնէ
Երբ ըսէսուր բնակութիւնդ հոն հաստատել,
Յանկարծ իմ միւս մշտածունքերըս բոլոր
Փայլակներն ասղին անղին ցրուեցան:
Ջրից աշտարակ մը դաշտին մէջ ամայի՝
Կ'ամբարտակես միայն մեքեն մէջ՝ հըսկայ,
Ինչ եղան՝ բայ ի քննէ՝

Մարդոց գործերը բոլոր,
Կեանքը բոլ'ը բովանդակ՝ էմ աշխուս:
Ինչ անմբեր տաղտուքիւն՝
Ջրոյցնէ՛րն հինցած, ժամանցներն,
Ու սընտի հառնքի մ' յոյսը սնտի
Այն ցընծութեան քողի, երկնային ցընծութեան,
Որ ինձ քննէ կը հասնի:

Ինչպէս որ մերկ ժայռերէն
Ապնենինեանց խորտարորտ՝
Կանանց զաշի մը՝ որ հեռուն կը ժպտի՝
Կը գարձենէ՛ աշխեր անկողտ ուղեւորն.
Այսպէս եւ ալ չոր, անշարթ
Աշխարհային շագփութանք՝ սըրտակաթ՝
Իբրեւ զւարթ պարտէզի՝ քի՛զ կը դառնամ,
Ու կը սփոփուին զգայուններս հնայ ապրելով:

Գրեթէ ինձի հաստատել ին թուր
Թէ ինչպէս եւ վատախաբակ այս կենքերն,
Եւ այս ապ'ուշ աշխարհին այսպիսի առեւն
Հանդուրժեցի առանց քեզ.
Գրեթէ մ'ըլունել չեմ կըրնար եւ թէ ինչպէս
Կը հասաչէ ուրիշ մ'ուրիշ իրգներու
Որոնք քեզ լեն նըմաներ:

Յորձենալ իմացայ

Փորձով թէ ինչ է այս կեանքն,
Երբեք մահուան չըսեմնց կուրծքս երկնային.
Այսօր ինձի խաղալիկ
Կը թուի այն հարկն յետին,
Ջուր այս աշխարհը անմիտ
Մերթ կը զովէ, յաւաւ կ'տալէ, կը զողայ.
Եւ կ'ըլ վտանգ երեսայ, եւ ժպտելով
Պատահալիքնէ՛րն իր կը դիտեն սեւեռուն:

Վաստիւսն ու ցածն հ' նըկնախոն Հոգիներն

Անարգեցիկն հա յաշտ:

Արդ կը խոցէ անմիջապէս զգացումներս

Ու հ' է զորո՞ք անարժան:

Որ եւ ինչ մարդկային

Նըստատուութեան օրինակ

Հոգիս իսկոյն կը զբրզբէ ցատումի:

Ամբարտաւան այս դարէն՝

Որ սընամէջ կը սընանի յոյսերով,

Ջերմ սիրտաւոր լենչեկոց

Իւր քաջութեան թընթամի,

Խօս, շարժուող դար, որ կը փնտռէ-օգտակարն,

Ու չե' տեսներ որ այսպէս միշտ երթալով

Կեանքն անօգուտ կը դառնայ,

Ջիւս մեկնադոյն կը զգամ ես:

Իս կը ծագիւմ դատաստանները մարդոց,

Իւր խաժամուածն յեղիզուէ՝

Աղնըսական մտածումներս սխալիմ,

Որով եւ քեզ արժանաւոր անարգիւ՝

Ես կը կոխեմ ստաթուր:

Ան տարփանքին՝ որմէ որ դուն կը սեղես,

Ո՛ր տարփանք չի՝ տար տեղի:

Մանաւանդ թէ ո՛ր ուրիշ

Տարփանք թէ ոչ այն միակն

Է որ ունէ մարդոց միջեւ իր գահոյցն:

Ազնուութիւն, հեղաբարութիւն, քնն, գայրոյթ,

Ըղձանք պատուոյ եւ թաղէ,

Ի՞նչ են անոր քող, թէ ոչ

Ցանկութիւններ հասարակ, Մե՛ր մէջ կ'ապրի

Միակ տարփանք մը, այս մէկն՝

Ամենագոր աէր զբրին

Մարդուս սըրտին յաշէրժական օրէնքներն:

Յարց մը լուսնի կեանքը, լուսնի շըպտատակ

Թէ ոչ անո՛ր համար լոյս,

Անո՛ր՝ որ ք' մարգուն համար ամէն ինչ:

Ճակատագրին՝ որ ըզմեզ

Երբեք վըրայ դրա անօգուտ տանջանքի,

Ինքզինքն անով միայն կըրնայ լըքմեղել:

Երբեմն անոր համար լոյ՛կ՝

Հե՛մ ըսեր խօս մարդն, այլ թէ սի՛րաւ ազնիւ

Գեղեցիկապէս կը զրահէ կեանքը մահուան:

Բերկութիւնները քու, քաղցրիկ մըտածում,

Վայելելու համար կ'աթմէ մարդկային

Տաղանակներուն ծովակալել, ճա՛տ տարիներ

Հանգուրծել այս մահկանացու կենցաղին:

Եւ ես բոլոր փորձառութեամբս հանգիծեմ մե՛ր

Աղտոններուն, պիտի դարձալ սկզունի՝

Ընթացքս զէպ ի նըպատակ մ'այդպիսի:

Ջի մահացու անպատիւն՝ երբեք ես՝

Աւզնեկուն եւ իմային խաժամածքին

Մէջէ միշտ ես քար չեկայ քեզ այնքան խոնջ,

Որ երեսար ինձ թէ բարիք մ'այնչափ մեծ

Ձեռքերնար յաղթիւ այս մեր նեղութեանց:

Ինչ աշխարհ, ի՞նչ անհունութիւն է նոր, ի՞նչ

Արթայութիւն է այն՝ ուր՝

Մտէպ թովչութիւնը հիասթափել՝

Ջիս կը թըլի բարձրացնել,

Ուր ես՝ սովոր լոյսէն տարբեր լոյսի տակ՝

Իմ երկրաւոր այս պիճակս,

Իւր իրական ամէն ինչ

Մտացութեան կու տամ: Կարծեմ այդպէս են

Անմահներուն երազներն: Ո՛հ, յիբարէ

Երազ մըն ես դու՛ն շատ մասամբ, եւ քեզմով

Կը զարդարուի, քաղցր մտածում, իրականն:

Երազ, ցընորք անհերք:

Բայց գեղեցիկ ցընորքներուն միջեւ՝ դուն

Աստուածային ես բնութեամբ,

Ջի ես այնքան կենդանի, այնքան հըզօր,

Որ պընդապէս իրականին կը ստեղծս,

Կ'հաւատարիս սառչ աւեր,

Ու չես ցընդիր, բայց թէ միայն մահուան ծոցն:

Եւ դու ստեղծի, ո՛վ իմ մտածում, դու միայն

Կենսատու իմ օրերուս:

Սիրուն ազբիւր անհուն անմիջ ջատկուս,

Հեռուս պիտի օր մը մահով չիմանիս:

Ջի կենդանի նըշաններով կը զգամ ես,

Որ դուն տըրուած ես ինձի տէր մըշտական:

Մովոր էր դէմքն իրական

Ուրիշ ազնիւ ցընորքներս

Երթալով միշտ լըւստեւ:

Սկային որչափ աւելի

Ջայն կը դառնամ կը աւանմ՝

Որուն վրայ հեռք խօսկով կ'ապրիմ ես,

Անչափ կ'աճի այն մեծ բերկրանքս, այնչափ

Կ'աճի այն մեծ ցնորքս՝ որով ես կը շընչեմ:

Հըրշտակային գեղեցիկութիւն ինձ կը թուի՝

Գեղեցիկապէս դէմքն իսկ՝ ո՛ւր ալ նայիմ ես,

Գրեթէ պատկեր մը կեղծ՝ դէմքիդ նըմանող:

Դու՛ն լոկ ազբիւր ուրիշ ամէն ընտրչեկուս:

Դու՛ն մի միայն գեղեցիկութիւն սեռն եւ սերս:

Յորմէնեմէ առայ քեզ,

Դուսն կ'մ' լուրջ մտածումիս

Չեղար վերջին նըպատակն:

Որունս մէջ ժամ սահեցա՛ւ:

Առանց որ ես լըքնատեմ քու վըրայ:

Պանի՛ անգամ պակեցաւ քու վնէ պատկերդ

Երազներէս: Ո՛վ երազի պէս լըքնաղ

Հեղձապկային կերպարանք:

Այս երկրաւոր կայքին մէջ:

Ուրողղական աղիզերին երկնաբերձ

Ուղիներուն մէջ, ես ի՞նչ

Կը խընդրեմ, ի՞նչ կը յուսամ

Ձըքնապապէս բան քան աչքերդ աւանել,

Համեղագոյն բան քան թէ քեզ մըտածել:

Թարգմ. Հ. Ա. ՂԱՅԻԿԵԱՆ

